

Elintarvikemarkkinalainsäädäntöä valmistelevan työryhmän kokous

Aika: Perjantaina 15.8.2025 klo 9.00–12.00

Paikka: KH Sali 5, Valtioneuvoston kokouskeskus, Etelä-Espa 4

Puheenjohtaja:

Minna-Mari Kaila, osastopäällikkö, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja:

Anna-Leena Miettinen, maatalousneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

Markus Lounela, hallitusneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Milla Määttä, tutkimuspäällikkö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Jarno Sukanen, elintarvikemarkkinavaltuutettu

Pysyvät asiantuntijat:

Veli-Matti Aittoniemi, varatoimitusjohtaja, Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry

Tea Taivalkoski, lakimies, Päivittäistavarakauppa ry

Kimmo Tammi, juristi Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry

Rikard Korkman, asiamies, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf

Bate Ismail, ekonomisti, Elintarviketeollisuusliitto ry, varajäsen

Sihteerit:

Auli Väänänen, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Riitta Kokko-Herrala, lainsäädäntöneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Asialista:

1. Avaus.
Kaila avasi kokouksen.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen
Hyväksyttiin 19.6.2025 kokouksen pöytäkirja.
3. HE-luonnoksen luku 2.1.4 kilpailulaki sekä luku 2.1.5 laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

Kokko-Herrala esitteli kilpailulakia ja Väänänen lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista käsittelevän kappaleen. HE-luonnoksen perusteluosassa on kuvattu kilpailulakia ja lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, koska ovat kytköksissä elintarvikemarkkinalakiin. Tämä sai kannatusta ja selkeyttää kokonaiskuvausta lainsäädännöstä. Keskusteltiin hankintalain 10 prosentin säännöstä, ja mahdollistaako se jo nykyisellään poikkeuksellisissa olosuhteissa suuremmat hintojen korotukset.

4. HE-luonnoksen luku 2.7 elintarvikeketjun toimijoiden kuulemiset
Miettinen esitteli pääkohdat kuulemisissa esiinnousseista asioista. Valmisteluryhmässä toivottiin, että kuulemisia käsittelevän luvussa tuodaan selkeämmin esille, kuinka montaa on kuultu, miksi juuri heitä on kuultu, ja että nämä ovat kuultavien kokemus asiasta.

HE-luonnoksessa käsitellään omana kokonaisuutenaan millaisia havaintoja elintarvikemarkkinasta ja sen toimivuudesta on tehty tutkimuksissa ja selvityksissä sekä valtuutetun työssä. Lisäksi ehdotettiin, että valtuutetun roolin yhteydessä kerrotaan myös hänen tehtävistään ja valvontatoimistaan ja kuvataan, miten valtuutettu pyrkii sopimaan ongelmatilanteita ennaltaehkäisevästi.

5. HE-luonnoksen luku 2.11.2 elintarvikemarkkinan toimivuus ja kilpailulaki

Kokko-Herrala esitteli luvun 2.11.2 elintarvikemarkkinan toimivuus ja kilpailulaki. Keskusteltiin tuottajaorganisaatioista ja kuinka ne voisivat parantaa tuottajien asemaa ja neuvotteluvoimaa. Ehdotettiin lisättäväksi tuottajaorganisaatiokohtaan mitä tuottajaorganisaatioita Suomessa jo on.

6. Ehdotus 2 e §:n uudeksi 2-4 momentiksi ”käännetty todistustaakka” sekä pykälän perustelut

Kokko-Herrala esitteli ehdotuksen 2 e §:n uudeksi 2-4 momentiksi perusteluineen. Keskusteltiin pykälän tarpeellisuudesta ja sanamuodoista. Pykälä nähtiin toisaalta tarpeellisena toisaalta mahdollisesti liiketoimintaa hankaloittavana. Todettiin, ettei pykälän ole tarkoitus estää normaaleja liiketoimia ja kaupankäyntiä. Toivottiin vielä selkeämpiä perusteluja pykälälle.

7. Ehdotus uuden 3 a §:n 2 momentiksi ja momentin perustelut, luku 2.11.1 elintarvikemarkkinalaki ja kohtuuttomien sopimusehtojen kielto sekä ehdotus uudeksi 4 a §:ksi neuvotteluvoiman väärinkäytön kiellosta ja pykälän perustelut

Kokko-Herralla esitteli uudet ehdotukset 3 a §:n 2 momentin perusteluineen. Kommentoitiin pykälän kohtaa ”olosuhteiden muuttuminen heikentää olennaisesti toimittajan asemaa” liittyen sopimusoikeudelliseen asemaan. Mitä edellyttää, jotta säädöstä sovelletaan poikkeuksellisissa olosuhteissa. Toivottiin tarkennusta. Toivottiin termiinisopimukset kohtaan täsmennystä ja että määritellään termiini paremmin.

Tuotiin esille myös liha-alan pitkät sopimukset, jotka ovat ongelmallisia, ovatko myös termiinisopimuksia. Todettiin, että sopimustuotannon pitkissä sopimuksissa on erilaisia ongelmia, mutta niitä ei voi pitää termiinisopimuksina tässä mielessä.

Kokko-Herrala esitteli uusi 4 a sateenvarjopykälä
Pykälässä todetaan, että sovelletaan tilanteissa, joissa on epätasapaino neuvotteluvoimassa eli kun yrittäjä on pienyrittäjä, heikompi elinkeinoharjoittaja. Mahdollistaisi puuttumisen elinkeinonharjoittajien välisten

sopimusehtojen sääntelystä annetusta laista poiketen (ns. yrittäjän suoja laki) myös yksittäistapauksiin.

Kommentoitiin säännöksen sanamuotoa, joka kirjoitettu passiiviin, voiko olla passiivissa. Ei sovelleta vastikkeen määrään, jota maksetaan. Olisi hyvä kertoa selkeämmin millä keinoilla hintoja, vastiketta voidaan yrittää muuttaa. Ei olisi varsinaista vastikkeen valvontaa. Kommentoitiin myös, että yleispykälä lisää epävarmuutta, mikä on aina huono kaupan käynnissä. Käytiin keskustelua päästäänkö tällä puuttumaan PL-kaupan mahdollisiin epäkohtiin.

8. Ehdotus uudeksi 4 b §:ksi kielto edellyttää tiettyjä tietoja ja pykälän perustelut

Kokko-Herrala esitteli 4 b §:n ehdotuksen. Datasäädöksestä tulee yleistekstiä, mutta ei ole vielä HE:ssä.

Todettiin, että datan avulla voidaan tehdä paljon hyvää ja erilaiset yhteistyöhankkeet olisi oltava säätelyn ulkopuolella. Vastuullisuustietoihin liittyvä sääntely on haastavaa, ei saa mennä liian pitkälle, hankaloittaa toimintaa. Due diligence -puolella on vaikea tietää, mitä esim. pörssiyrityksiltä vaaditaan. Lisäksi on yritysten omat sitoumukset vastuullisuuteen.

Todettiin, että ymmärretään riski, mutta on haaste mihin tietoja käytetään ja kuka maksaa tuottajalle ja teollisuudelle syntyvät kustannukset. Esim. ICA on ottanut vapaaehtoisesti käyttöön palomuurit, jotta tiedot eivät liikkuisi PL- ja brändituote kaupan välillä.

Lisäksi tuotiin esille, että alkutuottajalta vaadittavasta tuotannon primääridatasta voidaan laskea myös liiketoiminnan kustannusrakenne. Alkutuotannossa tarve pykälälle nähdään, mutta muotoilua voisi vielä tarkentaa. Tuotiin esille, että datasäädöksestä voisi löytyä tähän kohtaan esimerkkiä.

Miettinen kertoi, että MMM:n toimeksiannosta datataloudelle ollaan laatimassa reilut pelisäännöt ruokaketjun toimijoiden toiveiden mukaisesti. Työ käynnistyy syyskuussa.

9. Muut asiat

Keskusteltiin työn etenemisaikataulusta ja onko tulossa vielä uusia pykäläehdotuksia. Todettiin että tavoitteena on edelleen toimittaa lain muutosesitys eduskunnalle vko 9 2026. Lausuntokierros on tulossa myöhemmin syksyllä.

Todettiin, ettei ole tulossa muita pykäläehdotuksia kuin mahdollisesti soveltamisalan päivitys 1 pykälän 3a.

Työryhmästä toivottiin täsmennyksiä HE:ssä olevaan PL-kappaleeseen.

Todettiin että ohjausryhmä kokous on 21.8. Tarkoitus kertoa lyhyesti missä mennään ja missä vielä tekemistä.

10. Kokouksen päättäminen

Kaila päätti kokouksen klo 12.04.